

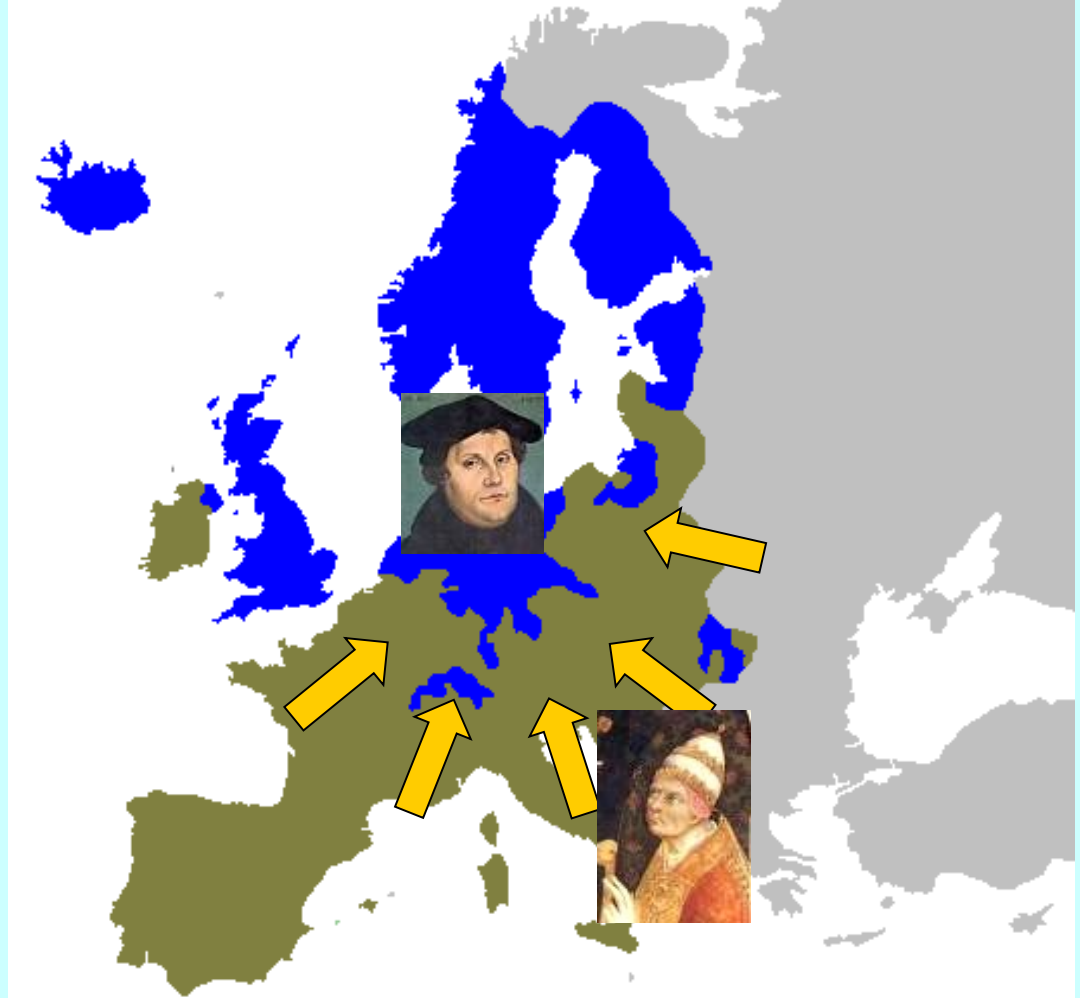
William Carey
(‘Wilyem Keri’)
1761-1834

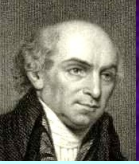

William Carey (1761-1834)

Reformasyon ve Kontra-Reformasyon

- Martin Luther'in başlattığı reformasyon çok başarılı idi (kartada mavi renk)
- Katolik kilisesi onu durdurmak için bir hareket başlatırdı.
- Katolikler, Fransa, İtalya, Çehiya ve Polşa gibi devletleri geri kazandı.
- Protestanlar ilk 150 sene sade kendilerini savunmak için uğraştılar

William Carey (1761-1834)

Din savaşları

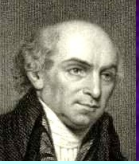
- Sanmayalım ki, bu konflikt sade konuşmakla oldu. Katolikler kılıçla reformasyonu yok etmeye çalıştılar:
- Fransa'daki din savaşları (1562-1598)
- Almanya'daki 30 senelik savaş (1618-1648)
- İspanya'da engeziyon mahkemeleri

000

30%
lü

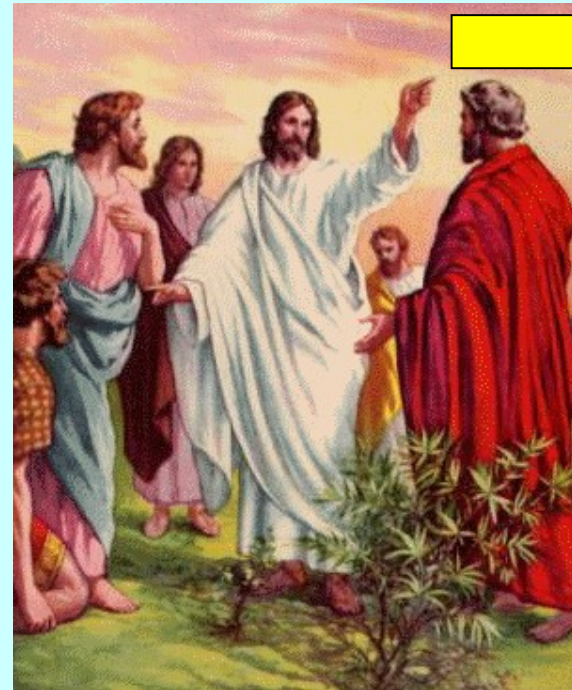
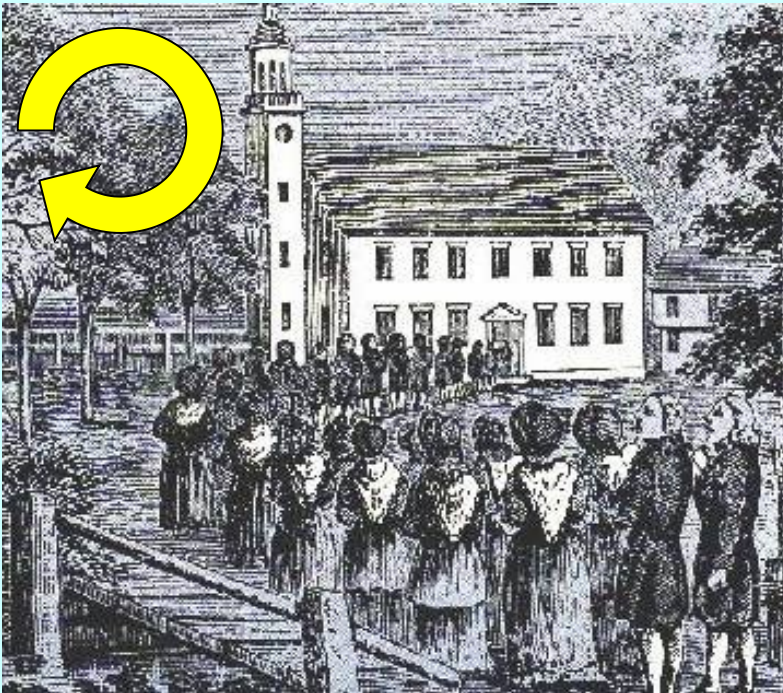
Mahkemeler binlerce protestantlara işkence yaptılar

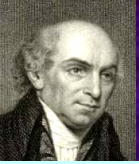

William Carey (1761-1834)

William Carey'nin zamanında protestantların durumu

- Kiliseler sade kendi işlerine bakardılar – müjdeleme yoktu.
- Sanırdılar, Allah isterse, hristiyan olmayan halkları imana getirecek. İmanlıların bu amaç için uğraşmaları gerekmez.
- Matta 28:18 (“Bütün dünyaya gidin...”) ayetleri öyle anladılar ki, İsa bunu sadece ilk apostollara buyurmuş.

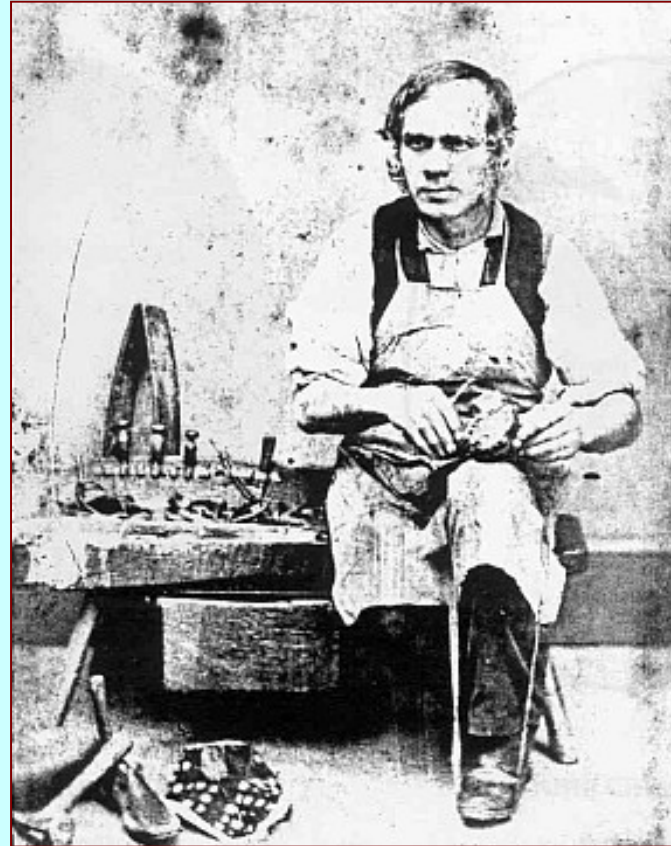

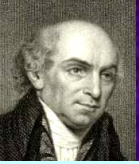

William Carey (1761-1834)

William Carey'nin zamanında protestantların durumu

- Sanki protestant kiliseler derin bir uykuda idiler. Rab onları harekete geçirmek için kimi kullanacak – büyük bir vaiz mi, kuvvetli mucize yapan bir apostol mu, imana gelmiş kuvvetli bir politakacı ya da kral mı?
- HAYIR..... Bir pabuççu !!!

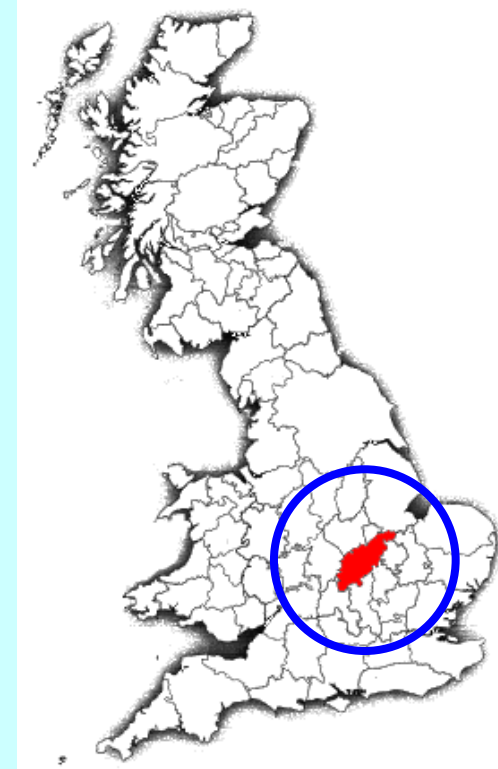
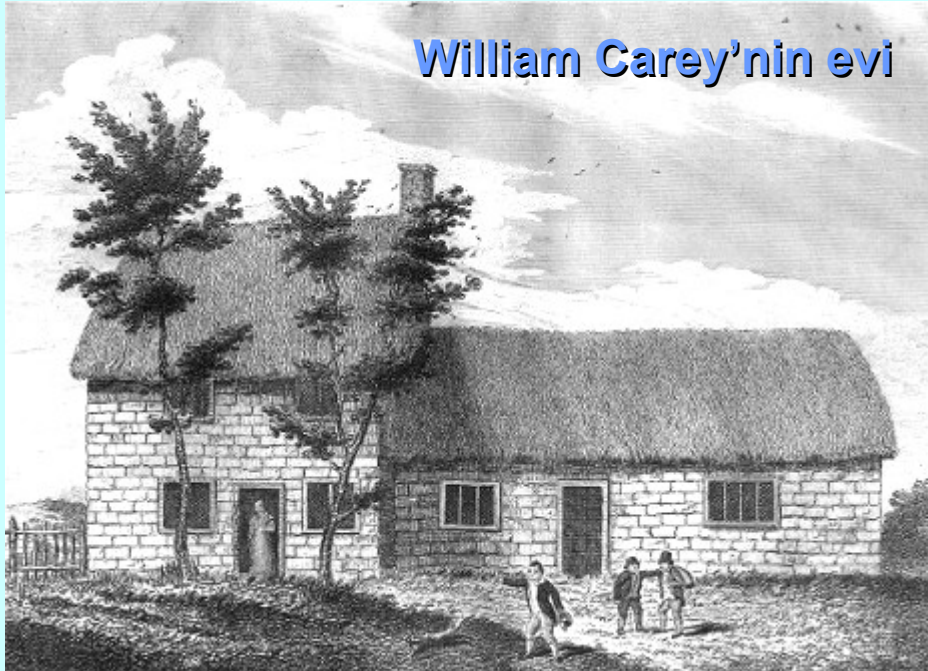

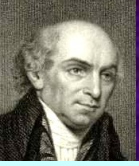

William Carey (1761-1834)

William Carey'nin doğumu ve çocukluğu

- Babası Edmund ve annesi Elisabeth Carey dokumacı, yani fukura kişiler idi. 5 evlatları vardı, William de en büyüğü idi. İngiltere'nin tam ortasında, Northampton oblastında küçük bir köyde yaşadılar.

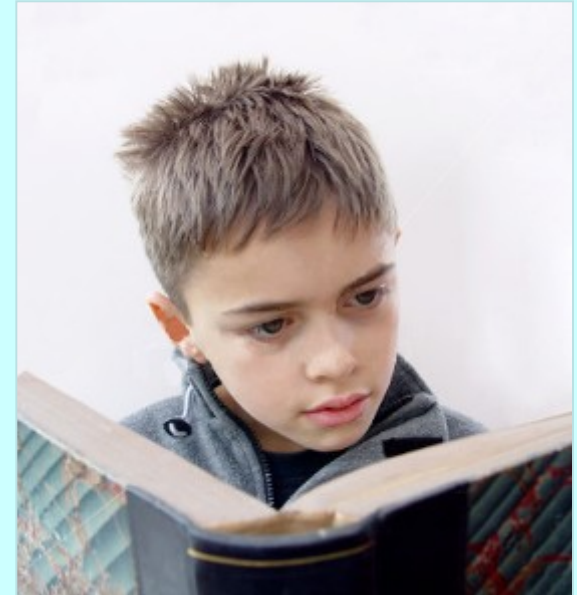

William Carey (1761-1834)

William Carey'nin doğumu ve çocukluğu

- Babası dokumacılığı bırakıp köyün muallimi olmuştu. William daha küçük yaşta çok akıllı ve meraklı idi. Her şeyi okumak ve öğrenmek istedi.
- İki konuya çok merak ederdi: Botanika (çiçekler bilimi) ve yabancı diller. William daha 6 yaşında iken kendi kendine Latince öğretti.

William Carey (1761-1834)

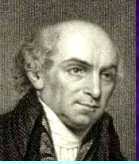
William Carey'nin doğumu ve çocukluğu

- Carey aslında bahçıvan olmak isterdi, ama bir deri alerjisi yüzünden ondan vazgeçmek zorunda kaldı. Babası onu 14 yaşında iken çırak olarak bir pabuççunun yanına verdi, işlesin.
- Ama kafası çok çalıştı ve kendini hiç boş bırakmadı. Hem derilerle uğraşırdı, hem aynı zamanda kitaplar okurdu. Kendi dükkanına 'kolejim' derdi
- Orada okumuş bir köylüden **Grekçe** öğrendi. Kendine pabuç yaptıran pastorlardan **İbranice** kaptı. **İtalyanca** ve **Holandaca** bazı bırakılmış kitaplardan öğrendi. **Fransızca** gene diriliş hakkında bir broşürden öğrenmeye başladı. 31 yaşına gelince 7 dil konuşurdu.

Carey'nin 'üniversitesi'

William Carey (1761-1834)

William Carey'nin doğumu ve çocukluğu

- 18 yaşına kadar sadece adca hristiyan olarak yaşardı, ama kendini 'sade dışarıdan boyalı bir ikiyüzlü' olarak hissetmeye başladı, çünkü çok yalan söylerdi ve söverdi.
- Baptist kilisesinden olan bir çırak arkadaşı ona İncilden ders verip Rabbe götürdü. 1783 vaftiz oldu.
- Onu vaftiz eden pastor günlük defterine şöyle yazdı: "Bugün fakara bir pabuççu vaftiz ettim" – o pabuççunun ne olacağını bir bilseydi!

William Carey (1761-1834)

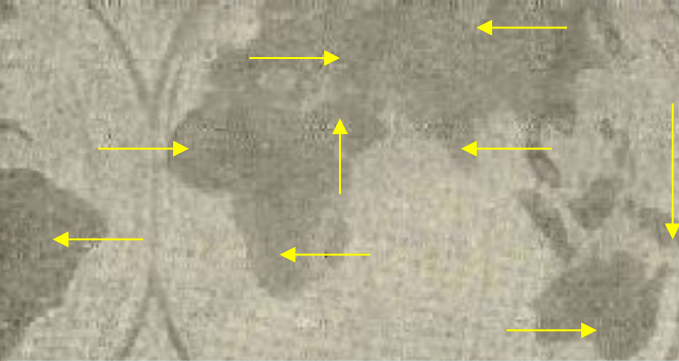
William Carey'nin doğumu ve çocukluğu

- 1779 senesinde Carey'nin ustası öldü, o da başka bir ustaya gitti. İki sene sonra onun baldızkası Dorotea ile evlendi.
- Ama o William'den çok farklı idi, okuması yazması bile yoktu. Nikah kağıdında imza yerine sade bir 'x' yaptı.
- Onların 6 kızanı oldu, ama sadece üçü yetişkin yaşına geldiler.
- Hayat boyunca Dorotea, Carey'nin planlarına engel oldu.

William Carey (1761-1834)

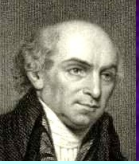
**Bütün dünya
pabuççunun dükkanında**

Kaptan Cook

- 1781-85 senelerinde Carey hem zanaatını devam etti, hem de bütün dünya hakkında düşünmeye başladı.
- Kapitan Cook ('Kuk')'un yolculuk kitaplarını çok merakla okudu, duvardaki kocaman dünya kartasında, bütün devletler hakkında bilgiler yazdı.
- Deriden bir globus yaptı ve böylelikle her devletin müjdeyi duyabilmesi için dua etti.

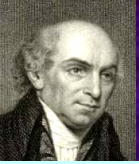

William Carey (1761-1834)

William Carey'nin doğumu ve çocukluğu

- 1785 senesinde Carey, yakın Moulton köyünde muallimlik yapmaya başladı.
- Aynı zamanda baptist kiliselerinde vaaz etti ve bütün dünyaya misyonerler gönderilsin diye yalvardı.
- Ama o zaman kiliselerde bir 'kadercilik' düşüncesi vardı: "Allah herşeyi yapacak, imanlının hiç görevi yoktur"
- Sanki iman etmeyen milletler Rabden henüz seçilmemiştir.
- William, "Bütün dünyaya misyoner göndermek bizim görevimiz değil mi" diye sordu. Onu vaftiz eden pastor dedi: "Oğlum, otur artık. Rab ne zaman imansız milletleri kurtarmayı uygun görürse, onu yapacak benim ya da senin yardımın olmadan!"

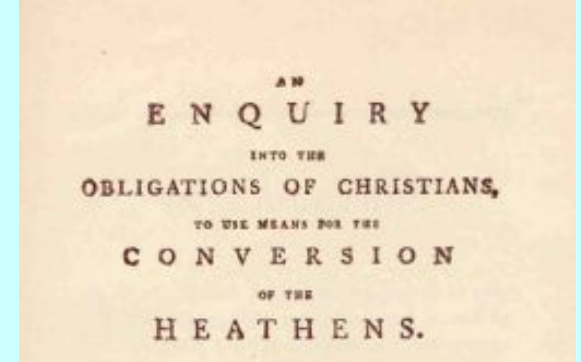

William Carey (1761-1834)

Dünyayı değiştiren kitap

- William Carey bu sefer oturdu, ama uzun bir cevap hazırladı. Sekiz senede 86 sayfalık bir broşür yazdı; başlığı şöyle:
“Bir soru: Hristiyanlar, imansızları imana getirmek için çalışmaları gerekiyor mu? Dünyanın çeşitli devletlerin dinsel durumlarını, daha önceki denemelerin başarılarını ve yeni hareketlerin başlatılabilmesini araştıran bir kitap”.
- Bu kitap bütün dünyayı değiştiren bir kitap oldu. İçinde hem İncilden ayetler, hem de her devlet için ayrı ayrı istatistikler vardı.
- İmanlıların gözleri açıldı, bütün yeryüzünde daha ne kadar ruhsal iş kaldı diye.

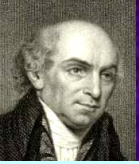

(42)

EUROPE.

Countries.	EXTENT.		Number of Inhabitants.	Religion.
	Length. Miles.	Breadth. Miles.		
Switzerland	260	100	2,880,000	Papists and Protestants.
The Grisons	100	62	800,000	Lutherans and Papists.
The Abbacy of St. Gall	24	10	50,000	Ditto.
Neuschatel	32	20	100,000	Calvinists.
Valais	80	30	440,000	Papists.
Piedmont	140	98	900,000	Ditto, and Protestants.
Savoy	87	60	720,000	Ditto.
Geneva, City			24,000	Calvinists.
Bohemia	478	322	2,100,000	Papists and Moravians.
Hungary	300	200	2,500,000	Papists.
Germany	600	500	20,000,000	Ditto, and Protestants.
Russia in Europe	1506	1100	22,000,000	Greek Church.
Turkey in Europe	1000	900	18,000,000	Greek Christians, Jews, & Mahometans.

MDCCXCII.

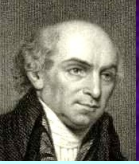

William Carey (1761-1834)

Dünyayı değiştiren vaaz

- 30. Mayıs 1792 – William Carey baptistlerin bir konferansında řu tekst üzerine vaaz etti: Yeřaya 54:2-3 *"Çadırını genişlet, perdelerini uzat, çekinme. Gergi iplerini de uzat, kazıklarını sağlamlaştır. Çünkü sağa sola yayılacaksın"*
- Sonra bütün hayatını gösteren slogan yaptı: *"Rabden büyük şeyler bekle, Rab için büyük şeyler dene!"*
- Bu vaaz, Pentikost gününden sonra en önemli vaaz oldu. Bütün kilisenin tarihini deęiřtirdi, herkesi harekete geçirdi.
- Birkaç ay sonra, ilk Baptist misyayı kurdular.

William Carey (1761-1834)

Carey Hindistan'a gidiyor

- Hemen karar verdiler, William Carey'yi bir de başka kardeşler Hindistan'a göndersinler.
- O zaman İngiltere bütün Hindistan'ı hükmederdi.
- Karısı Dorotea hemen karşı geldi, gitmek istmedi. William Carey yalnız yola çıktı, ama hemen dönmek zorunda kaldı. Bu sefer karısı razı geldi Hindistan'a gitsinler.
- O zamanlarda yolculuk etmek zor idi. Hindistan'a deniz yolculuğu en azında 3 ay sürdü. Çok az, zayıf ve tatsız yemekler verilirdi.

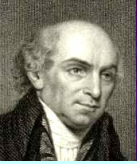
William Carey (1761-1834)

Sadikanlık ve gayret örneği

- William Carey bizim için büyük örnektir. Sıradan bir kişi dayanıklılıkla çok büyük işler bitirebilir.
- Onun hayatında çok terslikler ve zorluklar oldu:
  - Yola çıkmışken İngiltere ile Fransa'nın arasında savaş oldu, dönmek zorunda kaldılar.
  - Hindistan'a gelince, iş bulamadı. İngiliz hükümeti ona izin vermedi müjdeyi yaysın. Az kalsın açlıktan ölecektiler.
  - Altı kızından üçü Hindistan'da öldü.
  - Ölümlelerinden arkasından Dorotea aklını kaçırdı. Hiç kendine gelemedi.
- Ama bütün bunlara karşı devam etti, hiç pes etmedi.

William Carey (1761-1834)

Carey'nin gördüğü Hinduizm

- Hindistanlılar çok dindar bir halktır.
- Bugünkü durumu aşağıdaki tabeladan anlaşılır:

Hinduistler	80%
Müslümanlar	13%
Hristiyanlar	4%
Sihler	1,8%
Budistler	1%
Yainler	0,4%

Dünyanın en büyük din toplantısı:
2001 senesinde Hinduist 'Kumb Mela' bayramı –
70 milyon kişi katıldı

Bu Carey'nin zamanında hemen hemen 0% idi.

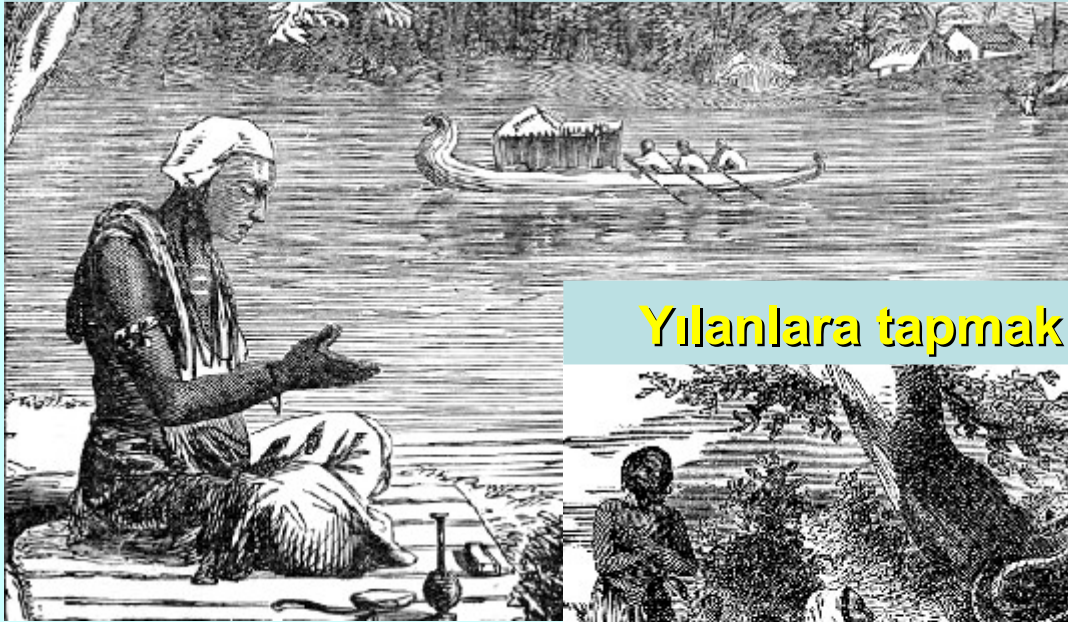

William Carey (1761-1834)

Carey'nin gördüğü Hinduizm

- 300 sene önce Hinduizm'de çok korkunç tapınmalar vardı....

Kutsal ırmaklara tapmak

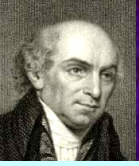

Yılanlara tapmak

Kutsal adamlara tapmak

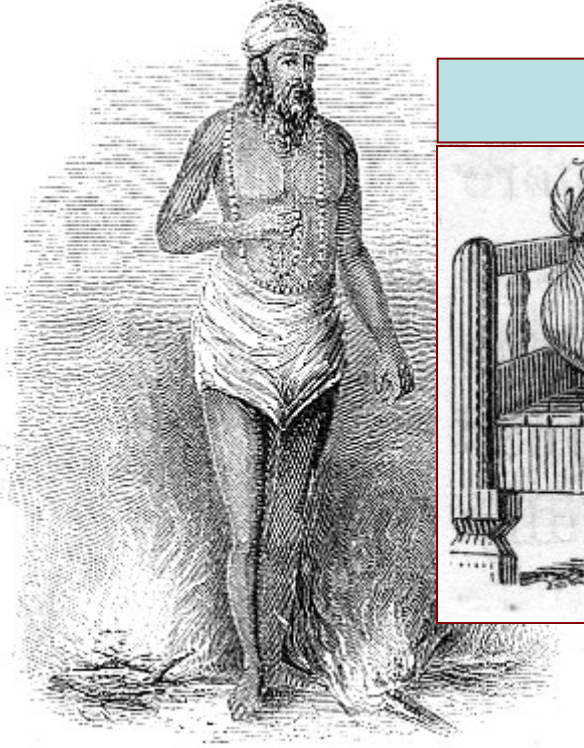

William Carey (1761-1834)

Carey'nin gördüğü Hinduizm

- 300 sene önce Hinduizm'de çok korkunç tapınmalar vardı....

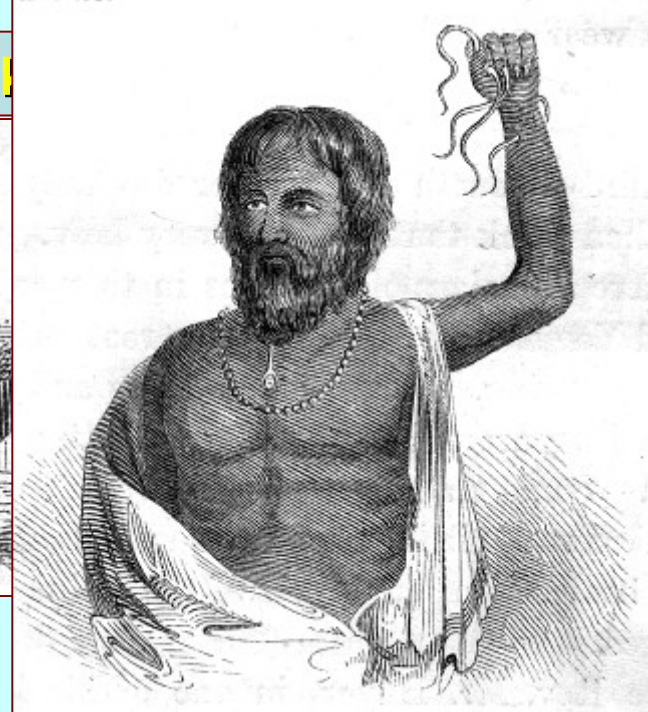
Yanan korların
üstünde yürümek

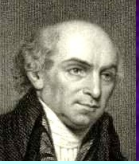

Enserli yatakta yatmak

Tırnakları etin içinden
geçirmek

William Carey (1761-1834)

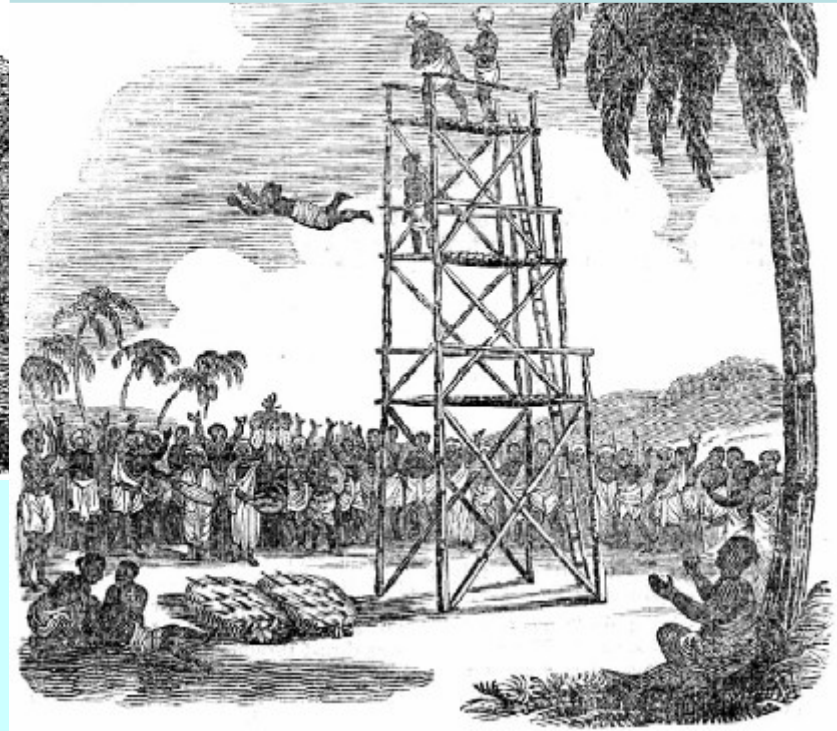
Carey'nin gördüğü Hinduizm

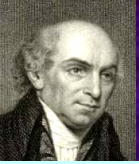
- 300 sene önce Hinduizm'de çok korkunç tapınmalar vardı....

Dans edip, kendi bedenine zarar vermek

'Puja' – yüksek yerlerden enserlerin üstüne fırlamak

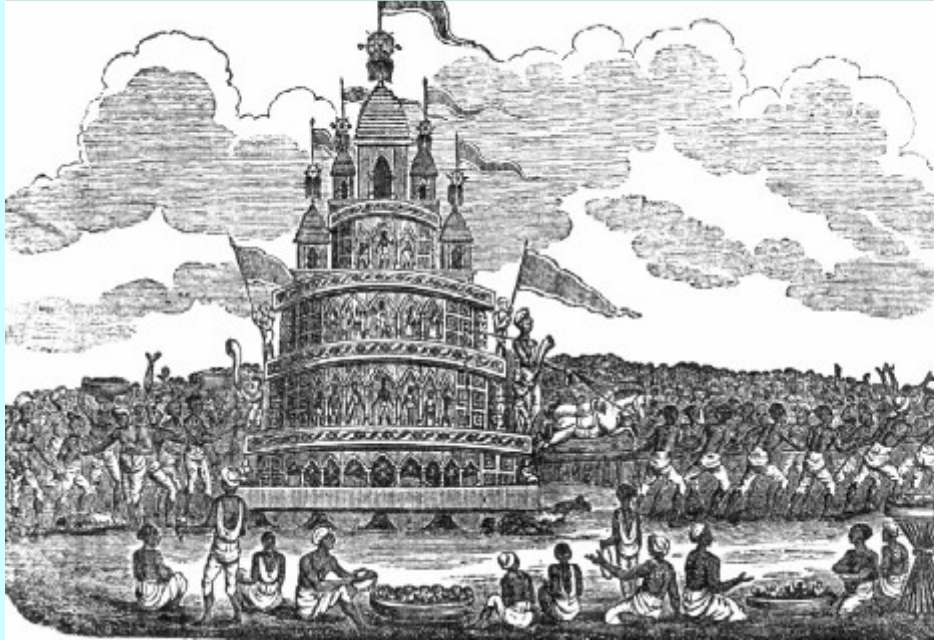

William Carey (1761-1834)

Carey'nin gördüğü Hinduizm

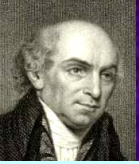
- 300 sene önce Hinduizm'de çok korkunç tapınmalar vardı....

'Jaganat' – kendini kocaman arabaların tekerleklerinin altında ezdirmek

'Jaganat' putunun önünde seçde edip kendini dövürmek

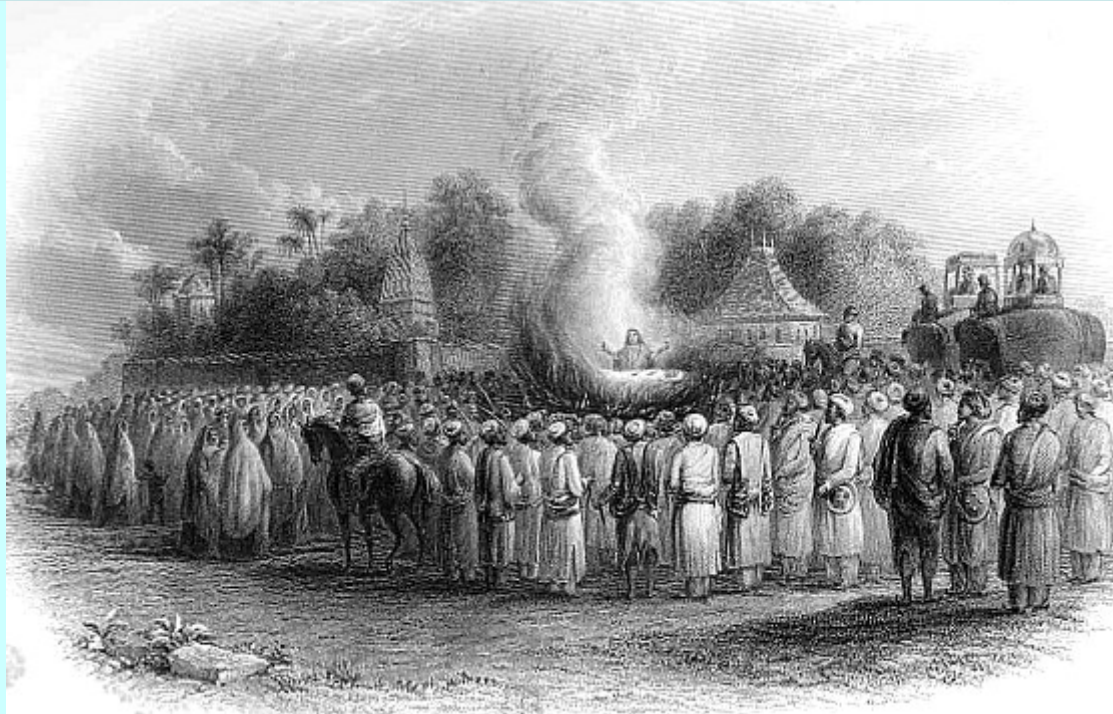

William Carey (1761-1834)

Carey'nin gördüğü Hinduizm

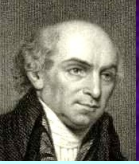
- 300 sene önce Hinduizm'de çok korkunç tapınmalar vardı....

'Sati' = kocasının ölümünden sonra dul kalan kadınların diri diri yakılması

çocukları Ganj ırmağına atıp öldürmek

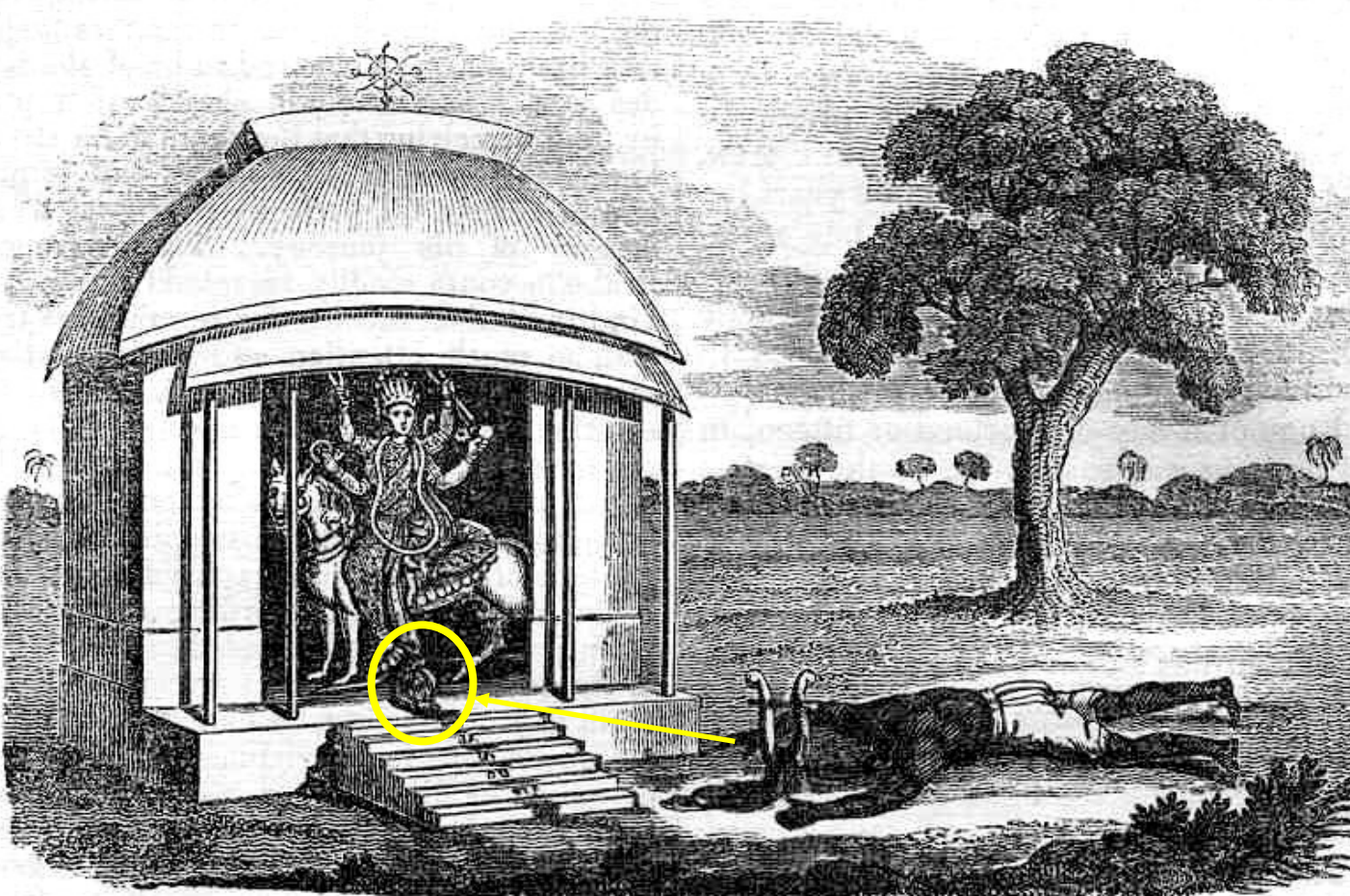
William Carey (1761-1834)

Carey'nin gördüğü Hinduizm

- 300 sene önce Hinduizm'de çok korkunç tapınmalar vardı....

'Kali' putuna insan kurbanları kesmek

Tapınaklarda küçük kızanları öldürmek

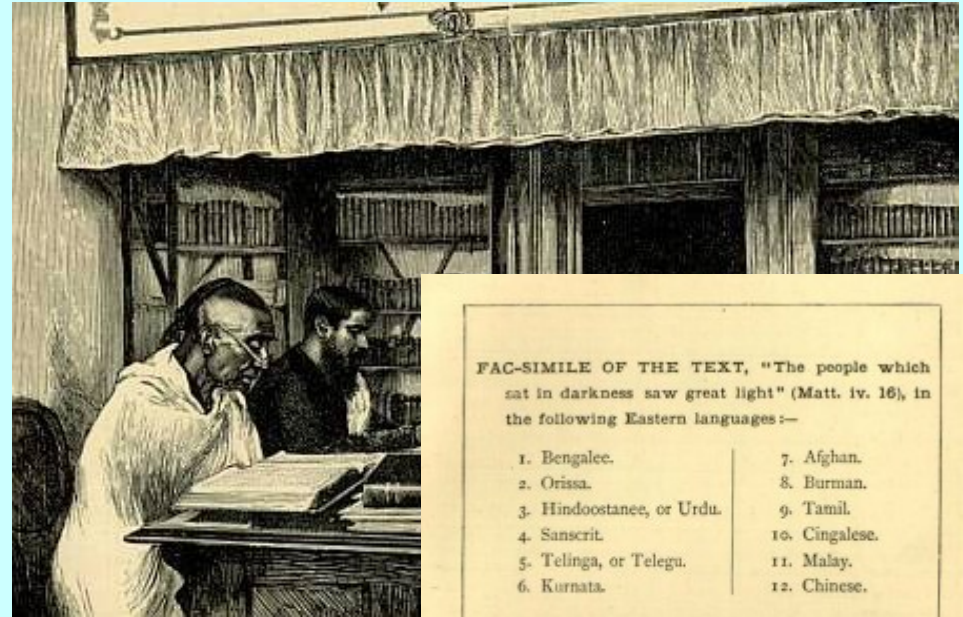

William Carey (1761-1834)

Hindistan'da ilk seneler

- William Carey en başta Kalkuta kasabasına yerleşti. Ama İngilizler onu istemediler ve böylece yakın Serampore kasabasına yerleşti (o Danimarka'nın idi).
- İki aile daha geldi, hep birlikte bir evde yaşadılar. Kendi paralarını kazandılar.
- Orada hemen dil öğrenmeye ve İncili Bengali diline tercüme etmeye başladı. Bir sene içinde hem dili öğrendi, hem İncil tercümesini bitirdi.
- Hayat boyunca İncili ve başka ruhsal yazıları 44 (!!!) değişik dile çevirdi

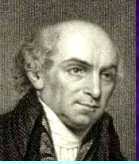
**Matta 4:16
ayeti 12
farklı dilde,
hepsi başka
alfbeyle**

FAC-SIMILE OF THE TEXT, "The people which sat in darkness saw great light" (Matt. iv. 16), in the following Eastern languages :-

1. Bengalee.	7. Afghan.
2. Orissa.	8. Burman.
3. Hindoostanee, or Urdu.	9. Tamil.
4. Sanscrit.	10. Cingalese.
5. Telinga, or Telegu.	11. Malay.
6. Kurnata.	12. Chinese.

1 যে লোক অন্ধকারে বসিয়াছিল তাহারা মহী আলো
 2 দেখিলে হোক অন্ধকারে বসিয়াছিল দেখিলে. মহা আলো
 3 যা লোক অন্ধকারে বসিয়াছিল তাহারা তাহারা দেখিলে
 4 अन्धकारे घपसिषन्तो लोकः महालोकमुद्रा
 5 ಅಂಧಕಾರಯಂಕು ಪುಷುಷ್ಣ ಲೋಕಯ ವಸುಷ್ಣ
 6 ಸಾಲಿಯ ಯಿಕ್ಕಮಂ ಕತ್ತಲಿಯ ಕುರಿಕ್ಕರ
 7 光暗なる人々を見て 大なる光を照らす
 8 光暗なる人々を見て 大なる光を照らす
 9 光暗なる人々を見て 大なる光を照らす
 10 光暗なる人々を見て 大なる光を照らす
 11 光暗なる人々を見て 大なる光を照らす
 12 蓬處於氣形未地造群原
 之幽空靈陰成地天創始

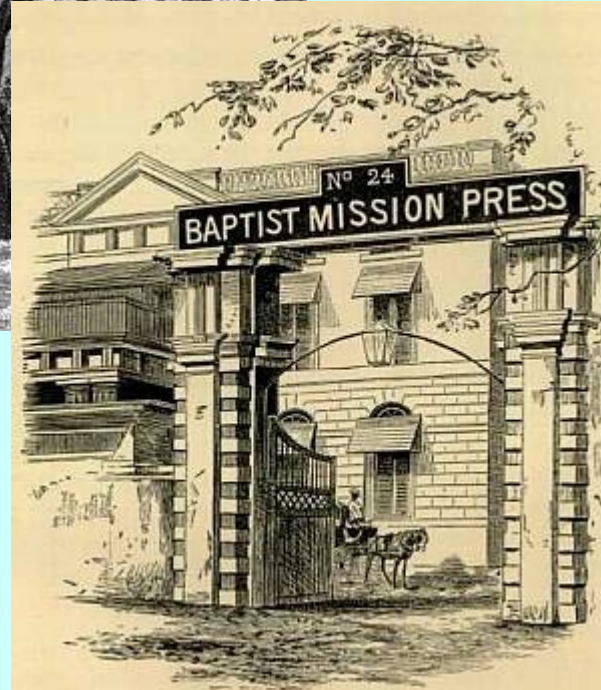
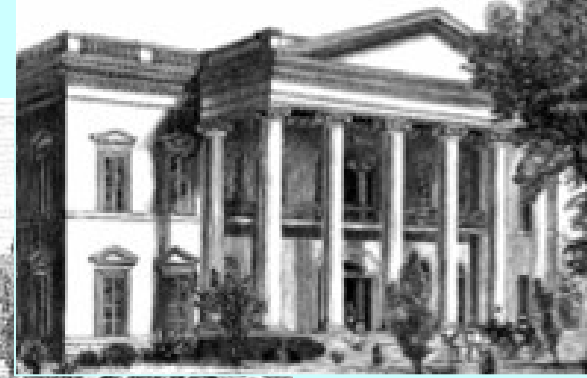

William Carey (1761-1834)

Hindistan'da ilk seneler

- Çak yedi sene sonra (1800) sefte bir kişiyi vaftiz ettiler, Krişna Pal adında okumuş bir Hinduist.
- 1807 senesi Carey'nin karısı Dorotea öldü, bir sene sonra tekrar evlendi.
- 1812 senesinde matbaa (peçatnitsa) dükkanında yangın çıktı, hepsi kül oldu. Çok kıymetli el yazılar kayboldu. Carey hiç vakit kaybetmeden yeniden tercüme etti.
- 1818 senesinde 'Serampore Koleji' kurdular. Bu Hindistan'ın birinci üniversitesi oldu ve bugüne kadar orada İncil öğretiliyor

William Carey (1761-1834)

Carey'nin ölümü ve önemi

- Carey 9. Haziran (Yuni) 1834 yatakta öldü. Onun biyografyasını yazmak isteyen genç bir adama dedi ki: “Sen Dr. Carey hakkında yazma – Dr. Carey'nin kurtarıcısı hakkında yaz”.
- William Carey için “modern zamandaki misyonun babası” lağabını kullanıyorlar. Onun örneğine bakarak kısa zamanda her yerde misyonlar kuruldu, misyonerler gönderildi.
- Bugün Hindistan'da 40 milyondan fazla Hristiyan yaşıyor. Bunların var olması William Carey'nin çalışmalarına dayanıyor.
- Küçücük bebekleri ve dul kadınları öldürmek adetleri daha Carey'nin zamanında yasak edildi.

Carey'nin mezarı